

ประเด็นสนับสนุนการขึ้นทะเบียนควบคุมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

และข้อโต้แย้งต่อกลุ่มธุรกิจสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ต้องการให้ขยายระยะเวลาการขึ้นทะเบียนออกไปอีก 2 ปี

1. ปัญหาการปล่อยปลະละเลยให้มีการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย และการขาดมาตรการที่ได้มาตรฐานเพื่อควบคุมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

เท่าที่ผ่านมาประเทศไทยปล่อยปลະละเลยให้ออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายจำนวนมากถึง 27,126 ฉบับ ซึ่งมากที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ เช่น มาเลเซีย (917 รายการ) อินโดนีเซีย(1,158 รายการ) และเวียดนาม (1,743 รายการ)¹ การปล่อยปลະละเลยดังกล่าวทำให้เกิดการใช้สารเคมีอย่างไม่เหมาะสม² ส่งผลทำให้เกษตรกรมากกว่า 38.52% ได้รับสารเคมีการเกษตรสะสมในกระแสเลือดที่อยู่ในชั้นเสี่ยงและไม่ปลอดภัย³ สารพิษสะสมในผลผลิตซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของโรคมะเร็งซึ่งปัจจุบันเป็นสาเหตุอันดับ 1 ของการตายของประชาชนในประเทศไทย⁴ อีกทั้งทำให้เกิดปัญหาการส่งออกผักและผลไม้ไปยุโรป เพราะจากตัวเลขพบว่า ผักและผลไม้ของประเทศไทยพบปริมาณการตกค้างของสารเคมีการเกษตรมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ในบรรดา 70 กว่าประเทศที่ส่งออกไปยังยุโรป⁵

การควบคุมการออกใบอนุญาตสารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้ได้มาตรฐาน และการไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียนสารเคมีที่มีพิษร้ายแรง หรือสารเคมีที่หลายประเทศห้ามใช้ เป็นจัดการที่ต้นน้ำที่สำคัญในกระบวนการสร้างความปลอดภัยต่อเกษตรกร ผู้บริโภค และสภาพแวดล้อม

2. ข้ออ้างเรื่องเงินเวลา

กลุ่มธุรกิจสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอ้างว่ามีระยะเวลาการขึ้นทะเบียนน้อยมากเนื่องจากหลังจากมีการออก พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ.2551 เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2551 นั้น ยังต้องรอประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และประกาศกรมวิชาการเกษตร รวม 3 ฉบับ คือ

- 1)ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2552
- 2)ประกาศกรมวิชาการเกษตร ลงราชกิจจานุเบกษา วันที่ 13 พฤศจิกายน 2552
- 3)ประกาศกรมวิชาการเกษตร ลงราชกิจจานุเบกษา วันที่ 27 ธันวาคม 2553

ความเป็นจริงก็คือ หลังจากกฎหมายมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการหลังจากประกาศราชกิจจานุเบกษาในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2551 นั้น กฎหมายได้ให้เวลาการขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจนถึงวันที่ 22 สิงหาคม 2554 **รวมเป็นระยะเวลาถึง 3 ปีกับ 6 เดือนเต็ม** โดยในระหว่างนั้นกรมวิชาการเกษตรได้ร่วมหารือเกี่ยวกับขั้นตอนและรายละเอียดในการขึ้นทะเบียนมาโดยต่อเนื่อง แม้ว่าอาจจะล่าช้าบ้าง แต่บริษัทสารเคมีการเกษตรทั้งหลายสามารถยื่นขอทะเบียนได้ตั้งแต่มีประกาศของกรมวิชาการเกษตรฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่

¹ Plant protection profiles from Asia-Pacific countries, FAO 2007

² ปัจจุบัน ประเทศไทยนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีมูลค่าประมาณ 18,000 ล้านบาทซึ่งสูงที่สุดเป็นอันดับสองของประเทศในทวีปเอเชียทั้งหมด และสูงเป็นอันดับหนึ่งในบรรดาประเทศในกลุ่มอาเซียน

³ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

⁴ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

⁵ สืบค้นได้จากระบบข้อมูล RASFF ของสหภาพยุโรป

13 พฤศจิกายน 2552 เป็นต้นไป⁶ หมายความว่าผู้ยื่นขอทะเบียนมีเวลาในการดำเนินการทั้งสิ้น 648 วัน หรือ 1 ปี กับอีก 9 เดือนเศษ ในขณะที่ขั้นตอนการทดลองทางพิษวิทยานั้นสามารถดำเนินการภายในระยะเวลา 6-8 เดือน ซึ่งเหลือเวลาเพียงพอ (ส่วนประกาศกรมวันที่ 27 ธันวาคม 2553 นั้น เป็นประกาศเรื่องการยกเว้นไม่ต้องยื่นข้อมูลตามรายการที่กำหนดไว้ หรือกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการหารือกับกลุ่มธุรกิจสารเคมีเกษตร จึงไม่ได้มีผลทำให้ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนล่าช้าแต่ประการใด)

การที่บริษัทสารเคมีอ้างว่าไม่ทันเป็นเพราะตั้งธงไว้ล่วงหน้าที่จะไม่ยอมปฏิบัติตามและต้องการยื่นระยะเวลาการขึ้นทะเบียนออกไปหรือไม่ ดังจะเห็นได้จากผลการประชุมของสมาคมดังกล่าวเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2553 ที่ตั้งคำถามหามาตรการจากกระทรวงเกษตรในกรณีที่ดินไม่สามารถยื่นขอขึ้นทะเบียนได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

3. ค่ากล่าวอ้างเรื่องค่าใช้จ่าย

สมาคมคนไทยธุรกิจการเกษตรอ้างว่า สารเคมีการเกษตรส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศจีนซึ่งยังไม่มีห้องปฏิบัติการตามมาตรฐานที่กำหนด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องนำสารเคมีที่นำเข้าจากจีนไปตรวจวิเคราะห์คุณภาพในประเทศที่มีห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐาน เช่น ส่งไปที่อินเดีย ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงมากไม่ต่ำกว่า 1-1.5 ล้านบาทต่อรายการนั้น เป็นค่ากล่าวอ้างที่เกินจริงหลายเท่าตัว ตัวอย่างเช่น กรณีการขึ้นทะเบียนสารเคมีการเกษตรในประเทศเวียดนามซึ่งได้กำหนดมาตรฐานแบบเดียวกับที่กรมวิชาการเกษตรของไทยกำลังดำเนินการอยู่นั้น เสียค่าใช้จ่ายเพียงประมาณ 3,000 -5,000 เหรียญ หรือ 100,000-150,000 บาทต่อรายการเท่านั้น⁷

บริษัทเหล่านี้แต่ละบริษัทเสียค่าใช้จ่ายในการโฆษณาและส่งเสริมการขายสารเคมี เช่น ให้การสนับสนุนเอเยนต์ ร้านค้าซึ่งเป็นลูกค้าเดินทางไปต่างประเทศ หรือให้รางวัลจูงใจในรูปแบบต่างๆ เป็นเงินรวมกันนับร้อยล้านบาท ทั้งๆที่เป็นการกระทำที่ผิด“จรรยาบรรณระหว่างประเทศว่าด้วยการจำหน่ายและการใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ” อย่างชัดเจน สิ่งที่บริษัทเหล่านี้ควรทำคือ ยุติการใช้งินมากมายเพื่อส่งเสริมการขายสารเคมีที่ขาดจรรยาบรรณเหล่านั้น และนำสารเคมีดังกล่าวไปตรวจสอบตามขั้นตอนที่ควรจะเป็น

เท่าที่ผ่านมารัฐบาลได้สนับสนุนกลุ่มธุรกิจสารเคมีการเกษตร โดยได้ยกเลิกภาษีนำเข้าให้กับธุรกิจดังกล่าวตลอด 20 ปีที่ผ่านมา โดยอ้างว่าเพื่อให้เกษตรกรได้สารเคมีราคาถูก ทั้งๆที่ปัญหาหลักของการใช้สารเคมีคือการใช้สารเคมีการเกษตรมากเกินไป คุณภาพต่ำ และไม่มีการคุ้มครองผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้บริโภคที่ได้รับสารพิษจากเคมีการเกษตร

4. ข้อโต้แย้งเรื่องผลกระทบต่อเกษตรกรโดยทำให้ผลผลิตลดลง 50%

กลุ่มธุรกิจเคมีเกษตรอ้างว่าการที่ไม่สามารถขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้ทันกำหนด จะทำให้ผลผลิตโดยเฉพาะในข้าว อ้อย ไม้ผล ยางพารา และพืชผักต่างๆ ลดลงไม่น้อยกว่า 50% นั้นไม่เป็นความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีการอ้างว่าจะส่งผลกระทบต่ออย่างสำคัญในการควบคุมการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาสำคัญที่ทำให้การระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลแพร่กระจายออกไปคือการใส่สารเคมีการเกษตรมากเกินไปจนไปทำลายแมลงที่มีประโยชน์ และทำให้เพลี้ยดื้อยา การประชุมระหว่างประเทศที่สิงคโปร์ เมื่อเร็วๆนี้สรุปว่าปัญหาของ "พายุแมลง" ที่เกิดขึ้นในเอเชียมีสาเหตุสำคัญมาจากการใช้สารเคมีมากเกินไป

⁶ กรมได้มีประกาศเตือนให้บริษัทสารเคมีต่างๆให้มายื่นทะเบียนเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2552

⁷ สัมภาษณ์ข้าราชการระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญการเกษตรระหว่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วันที่ 24 เมษายน 2554

จากสารเคมีราคาถูกที่นำเข้ามาจากจีน และอินเดีย การขาดมาตรการควบคุม และการให้การศึกษแก่ชาวนาไม่เพียงพอ⁸

คำแนะนำอย่างเป็นทางการในการควบคุมพืชพิษคือ การเปลี่ยนพันธุ์ข้าว ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ลดปริมาณน้ำ ลดความหนาแน่นของต้นข้าวในแปลงนา ทิ้งช่วงการปลูกข้าว ลดการใช้ปุ๋ยเคมี และให้ใช้สารชีวภาพในการควบคุมแมลงศัตรูพืช⁹ เป็นต้น

การศึกษาซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) เรื่องการผลิตข้าวอินทรีย์ซึ่งศึกษาใน 6 จังหวัด พบว่าการปลูกข้าวแบบอินทรีย์ซึ่งไม่ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเลยได้ผลผลิตมากกว่าการปลูกข้าวทั่วไป อีกทั้งต้นทุนต่อผลผลิตก็ต่ำกว่าการผลิตข้าวแบบเคมี¹⁰ เช่นเดียวกับรายงานพิเศษของคณะทำงานพิเศษเรื่องสิทธิในอาหารของสหประชาชาติซึ่งว่าประเทศกำลังพัฒนาสามารถเพิ่มผลผลิตได้อีกเท่าตัวโดยเปลี่ยนจากเกษตรแบบเคมีมาเป็นการเกษตรเชิงนิเวศ¹¹

สาธารณชนและผู้ตัดสินใจทางนโยบายของรัฐควรพิจารณาว่าจะเชื่อข้อมูลของกลุ่มผลประโยชน์จากธุรกิจเคมีหรือหน่วยงานทางวิชาการที่ไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง

5. จับตามาตรการขยายระยะเวลาการขายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ไม่ได้มาตรฐานอีกไป 2 ปี

เจตนาซ่อนเร้นของกลุ่มธุรกิจเคมีเกษตรมีอยู่ 3 ประการคือ

ประการแรก กัดดันให้กรมวิชาการเกษตร และนักการเมืองที่ควบคุมดูแลกระทรวงเกษตรให้ออกกฎระเบียบ หรือยกเว้นการควบคุมทางกฎหมายเพื่อให้บริษัทเหล่านี้สามารถนำเข้าสารเคมีที่ไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีคุณภาพให้สามารถจำหน่ายได้อย่างน้อยในระยะเวลา 2 ปีข้างหน้า

ประการที่สอง ต้องการให้กรมวิชาการเกษตรและกระทรวงเกษตรเอื้ออำนวย ผ่อนคลายระเบียบ เพื่อให้บริษัทเหล่านี้สามารถขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้โดยสะดวก สามารถนำสารเคมีที่ถูกจับตามอง หรือสารเคมีที่หลายประเทศห้ามใช้แล้ว หรือไม่ได้คุณภาพ มาขึ้นทะเบียน

ประการที่สาม เป็นการปูทางเพื่อเคลื่อนไหวให้มีการแก้ พ.ร.บ. วัตถุอันตราย เพื่อบริษัทสารเคมีเหล่านี้จะได้ไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย

6. ปัญหาเรื่องสารเคมีกำจัดศัตรูพืชไม่ใช่เรื่องของกลุ่มธุรกิจเคมีและกระทรวงเกษตรฯ

ปัญหาเรื่องสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค ประชาชนคนไทยทุกคน เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรทั้งหมด มิใช่เป็นแค่เพียงผลประโยชน์กลุ่มบุคคลบางกลุ่มที่ออกมาเคลื่อนไหวเพื่อขยายระยะเวลาการขึ้นทะเบียนสารเคมีออกไปและมีเจตนาแอบแฝงในการแก้ไขกฎหมายและระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับพ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2551 เท่านั้น

สาธารณชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆต้องจับตาดูการเคลื่อนไหว และติดตามการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายที่จะมีผลทำให้พ.ร.บ. วัตถุอันตราย ไม่สามารถบังคับใช้ได้ ทั้งนี้เพื่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ผู้บริโภค สุขภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดีของเราทุกคน

⁸ Asia rice output threatened by pesticide overuse By Martin Abbugao (AFP) – Mar 5, 2011

⁹ คำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร และสถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ

¹⁰ งานวิจัยข้าวอินทรีย์ถ้าจะแก้จน? นันทิยา หุตานวัตร และคณะ คณะเกษตรศาสตร์ ม.อุบลราชธานี 2550

¹¹ Many farmers in developing nations can double food production within a decade by shifting to ecological agriculture from use of chemical fertilizers and pesticides, a U.N. report showed on Tuesday. (Reuters) Tue Mar 8, 2011